

NORGES HØYESTERETT

Den 21. april 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Bull og Arntzen i

HR-2022-808-U, (sak nr. 22-030691STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Ivar Blikra)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Rudolf Martin Christoffersen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte en anke fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd første punktum.
- (2) A er tiltalt for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav b med følgende grunnlag:

«Søndag 15. mars 2020 omkring kl. 07.30 i ----- 00 i X, fjernet han trusen til B og førte sin erigerte penis inn til hennes endetarmsåpning, til tross for at B sov og var ute av stand til å motsette seg handlingen.»
- (3) Sogn og Fjordane tingrett avsa 12. november 2021 dom med slik domsslutning:
 - «1. A, født 00.00.88, dømmes for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav b til fengsel i 2 – to – år og 6 – seks – måneder.
 2. Han dømmes til å betale oppreisningserstatning til B, med 100 000 – etthundretusen – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter lov om renter ved forsinket betaling § 3 første ledd fra forfall til betaling skjer. Oppfyllelsesfrist er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.»
- (4) A anket dommen til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Det ble også krevd ny behandling av det sivile kravet om oppreisningserstatning.
- (5) Gulating lagmannsrett traff 11. januar 2022 beslutning om at anken nektes fremmet i medhold av straffeprosessloven § 321 andre ledd.
- (6) A har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, og det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens beslutning oppheves.

- (7) Det anføres at tingrettens bevisvurdering og domfellelse i stor grad bygger på en vurdering av troverdigheten av fornærmedes og siktedes forklaring. Det var derfor ut ifra retts- og bevissspørsmålene i saken ikke forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling. Videre er ankenektelsen ikke tilstrekkelig begrunnet, og det er mangler ved begrunnelsen lagmannsretten har gitt for hvorfor anken klart ikke kan føre frem.
- (8) *Påtalemyndigheten* har anført at lagmannsretten ikke har begått noen saksbehandlingsfeil ved å nekte anken fremmet, og viser til at lagmannsrettens beslutning er grundig. Anken påstås derfor forkastet.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. I dette ligger blant annet at utvalget kan prøve om begrunnelsen er tilstrekkelig, og om det ut fra retts- og bevissspørsmålene var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. HR-2020-1269-U avsnitt 16 og HR-2021-2058-A.
- (10) I tingretten ble A som nevnt dømt etter tiltalen for overtredelse av straffeloven § 291 – voldtekt til seksuell omgang – for å ha ført sin erigerte penis inn til fornærmedes endetarmsåpning, til tross for at fornærmede sov og var ute av stand til å motsette seg handlingen. Straffen ble fastsatt til fengsel i to år og seks måneder, og A ble dømt til å betalte 100 000 kroner til fornærmede i oppreisningserstatning.
- (11) Tiltalte og fornærmede i saken hadde kjent hverandre siden 2019. Det fremgår av tingrettens dom at tiltalte etter hvert hadde utviklet varmere følelser for fornærmede enn hun for ham, men de var fortsatt gode venner. Han hadde ved flere anledninger overnattet hos henne, på sofa i stuen, på en ekstra seng, men også et tjuetalls ganger i samme seng som henne, en dobbeltseng som var 150 cm bred og utstyrt med dobbeltdyne.
- (12) Det er uenighet mellom tiltalte og fornærmede om de ved én tidligere anledning hadde hatt intim kontakt.
- (13) Den påtalte handlingen fant ifølge tiltalen sted ca. kl. 07.30 om morgenen etter at de to hadde vært på fest sammen et annet sted. Det er ikke bestridt at fornærmede var svært beruset da de kom hjem fra festen. Tiltalte, som hadde vært sjåfør, var edru. Mens fornærmede har forklart at hun ba tiltalte om å sove på sofaen, har tiltalte forklart at han ikke fikk noen slik beskjed, men oppdaget at hun hadde lagt seg mens han var på badet. Deretter hadde han ifølge sin forklaring lagt seg i hennes seng etter å ha kledd seg naken. Tiltalte pleide etter eget utsagn å sove naken, også når han sov i fornærmedes dobbeltseng.
- (14) Fornærmede har forklart at hun våknet av at tiltalte lå over henne med full tyngde mens hun lå på magen. Hun klarte å vri seg ut av sengen og merket da tiltaltes erigerte penis berøre henne på baksiden av låret på nedsiden av den ene rumpeballen. Trusen som hun hadde hatt på seg da hun la seg, lå på gulvet. I tillegg var bh og en skjorte hun hadde hatt på seg, delvis oppkneppet.
- (15) Tiltalte på sin side har forklart at han ikke merket noe før han ble vekket av at fornærmede slo ham i hodet med en hodepute og spurte ham om «hva er det du gjør?». Hun ba ham forlate leiligheten med én gang, noe han gjorde.

- (16) Det ble i etterkant funnet sædceller med DNA tilhørende tiltalte rundt fornærmedes endetarmsåpning. Det er imidlertid bare funnet meget få sædceller. Videre er det funnet noen epitelceller som vurderes å stamme fra tiltalte på innsiden av fornærmedes truse. Sengetøyet ble ikke undersøkt.
- (17) Når tingretten fant det bevist ut over enhver rimelig tvil at tiltalte hadde hatt seksuell omgang med fornærmede som tidligere beskrevet, har den lagt avgjørende vekt på fornærmedes forklaring og de tekniske bevisene. Tingretten har også vist til hennes reaksjoner i etterkant, som samsvarer med de reaksjonene som er vanlige etter seksuelle overgrep. Tiltaltes antakelser om hvordan hans sædceller kunne ha funnet veien til fornærmedes endetarmsåpning uten at det forelå forsett fra hans side, fremstod for tingretten som «oppkonstruert med en klar hensikt om å unndra seg et straffansvar».
- (18) Ved ankeprøvingen har lagmannsretten tatt utgangspunkt i HR-2021-2058-A avsnitt 33, der det heter:
- «Det konkrete bevisbildet i saken er altså sentralt. Dersom forklaringen fra fornærmede utgjør det sentrale grunnlaget for domfellelsen i tingretten, vil det i mange tilfeller ikke være forsvarlig å avgjøre ankesaken uten en muntlig ankeforhandling i lagmannsretten. Generelt gjelder at dersom tiltalte benekter å ha begått den handlingen som beskrives i tiltalen, kan hans eller hennes forklaring bare settes til side som mindre troverdig enn forklaringene fra fornærmede og andre vitner dersom lagmannsretten, på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling, har grunnlag for å konstatere at det samlet foreligger bevis og omstendigheter som gjør at det kan utelukkes at den tiltalte forklarer seg riktig. Dette gjelder typisk der det foreligger fellende tekniske bevis, men er ikke begrenset til slike tilfeller.»
- (19) Ankeutvalget bemerker at i denne saken har hverken fornærmede eller tiltalte forklart seg om selve gjerningen. At tiltalte, før fornærmede våknet, førte sin erigerte penis inn til fornærmedes endetarmsåpning, er noe man må slutte seg til særlig på grunnlag av hennes forklaring om hvordan hun opplevde situasjonen da hun hadde våknet, og de tekniske funnene. Det foreligger dermed en noe annen bevissituasjon enn det som sitatet fra HR-2021-2058-A tar sikte på.
- (20) Ankeutvalget peker i denne sammenheng på følgende: Sædmengden som ble funnet rundt fornærmedes endetarmsåpning, er så vidt utvalget forstår, så liten at det er usannsynlig at tiltalte hadde sædavgang der. Det er selvsagt ikke noen sikker indikasjon på at tiltaltes penis ikke har vært i berøring med fornærmedes endetarmsåpning, men spørsmålet er om dette er den eneste mulige forklaringen på den mengden sædceller som ble funnet.
- (21) Som nevnt mente tingretten at tiltaltes alternative forklaringer på hva som hadde skjedd, var oppkonstruerte. Videre har lagmannsretten i sin begrunnelse for å nekte anken fremmet, fremhevet at det er ubestridt at tiltalte i alle fall delvis lå oppå fornærmede med erigert penis da hun våknet. Til dette bemerker ankeutvalget at tiltaltes forklaring går ut på at han sov frem til han ble vekket av at fornærmede slo ham i hodet med en hodepute. Hans forklaring er dermed at han inntil da ikke har noen erindring om hva som skjedde. Hans forklaring om hva som *kan* ha skjedd før han hevder å ha våknet, har dermed preg av hypoteser fra hans side som har det til felles at de vil frita ham fra straffansvar på grunn av manglende forsett. Det er med andre ord ikke en forklaring om hva som faktiske skjedde, slik tiltalte hevder å huske det.

- (22) Ankeutvalget peker videre på at fornærmedes reaksjoner etter hendelsen har grunnlag i hva hun mente at hun hadde vært utsatt for, ut fra hvordan hun opplevde situasjonen da hun våknet.
- (23) Ankeutvalget har på dette grunnlaget vanskelig for å se hvordan man med sikkerhet kan konstatere seksuell omgang, og at det kan utelukkes at det for eksempel bare foreligger seksuell handling i form av berøring av endetarmsåpning med fingre etter en forutgående sædavgang, slik forsvarer har påpekt som en subsidiær anførsel i støtteskrivet til lagmannsretten.
- (24) Ankeutvalget er etter dette kommet til at det var uforsvarlig av lagmannsretten å nekte anken fremmet, og at lagmannsrettens beslutning dermed må oppheves.
- (25) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Henrik Bull
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)